

16. søndag efter trinitatis

Joh 11,19-45 / Opvækkelsen af Lazarus

Af Peter Nejsum

I Jørlunde kirke i Nordsjælland er der et af kalkmalerierne på triumfvæggen, der forestiller opvækkelsen af Lazarus. Maria og Martha ligger på knæ foran Jesus, og i en stenkiste står den Lazarus så, der er bragt tilbage til livet, omviklet af sit hvide ligklæde. En af dem, der hjælper med at tage låget af kisten, vender ansigtet væk og holder sig for næsen for at illustrere Marthas bemærkning om, at han har ligget der så længe, at han allerede stinker!

Evangeliets livgivende kraft bliver konkret og sanseligt på denne søndag, der har fået tilnavnet »efterårets påske«. Her er tre veje, en prædiken kan gå:

Den billige trøst

Der finder en højst interessant ordveksling sted mellem Jesus og Martha, der går ham i møde, da han endelig indfinder sig; for han har bevidst ventet, selvom han havde fået besked om, at Lazarus var meget syg: Martha siger anklagende, at hvis han havde været der, var hendes og Marias bror ikke død. »Din bror skal opstå«, siger Jesus. »Ja, jeg ved godt at han skal opstå på den yderste dag«, siger Martha slukøret. Hun gentager det, hun har hørt; det er den gængse forestilling, men der er ingen trøst at hente i det. Der er godt nok længe til.

Johannesevangeliet forholder sig ligefrem polemisk til den traditionelle forestilling om opstandelse som noget, der sker engang på den yderste dag. Her er opstandelse noget, der sker her og nu, båret af den livgivende ånd, der er betroet Jesus, og som i fortællingen finder sit mest konkrete udtryk, nemlig ved at at Lazarus vader ud af graven.

Det kunne blive en prædiken om billig trøst overfor ægte trøst. Vi kan naturligvis ikke kalde den døde tilbage til livet, men lægge stemme til det ord, vi har fået i varetægt. Det er ikke nok at henvise til, at det skal blive godt engang på den yderste dag – også selvom det er udtryk for dogmatisk korrekthed. Trøsten må manifestere sig konkret i det liv, vi lever, og ikke blot være en gentagelse af blodfattige, overleverede sandheder, der kan stemples som billig trøst.

Hvilke livgivende ord har vi så, der kan trøste rigtigt? Det må helt afhænge af den konkrete situation. Et ordløst kram. At være der, og blive ved med at være der. At pege på opgaver, der skal løses; for et godt middel mod afmagt er at foretage sig noget. At tage den, der skal trøstes, med, hvis han eller hun har lyst. At fortælle om det liv, der var, og som man var så heldig at få del i. At sige, at der ingen trøst er, men at Gud er og ikke slipper sit tag i os.

Død i livet og liv i døden

I en tale/prædiken i radioen om Lazarus' opvækkelse sagde forfatteren Villy Sørensen engang: »Der er liv i døden og død i livet, og måske mest liv i livet, hvis døden er med i det«. En prædiken denne søndag kunne tage udgangspunkt i denne paradoksale sammenkædning af liv og død. De hænger nemlig nøje sammen. At der er død i livet, er en erfaring, vi gør hver eneste gang; noget er forbi, visner, mistes, når man skilles ad fra dem, man holder af, når en epoke i ens liv er endegyldigt slut. Fordi vi livet igennem samler på den slags dødserfaringer, ved vi, hvad døden er – og hvorfor der er grund til at frygte den.

At der er liv i døden, er ikke bare evangeliets påstand, men også en erfaring, man gør: Når man oplever dødsfald, er der ofte også en stor taknemlighed, der presser sig på. Man bliver på en særlig måde klar over det liv, man fik gennem den, der nu er død. Det går op for en, at det måske er en af de vigtigste måder, Gud sender liv på: det som sker gennem andre mennesker. Herigennem får man alt det, man ikke kan skaffe sig selv: Omsorg, kærlighed, rummelighed, at føle sig særlig, at føle sig set, at man altid er i et andet menneskes tanker, osv. Også på den måde er der liv i døden – og ikke kun i visheden om, at vi er forbundet med den Jesus, der er stærkere end døden og har magt til at gøre Lazarus levende igen, og som vil trække os med igennem dødens mørke.

At der er mest liv i livet, når døden er med i det, peger på den sandhed, at alting får en større intensitet, når man ved, at det kan blive for sent. At skrøbeligheden ikke bare er en defekt ved livet, men betingelsen for at kunne leve fuldt ud. Det er en pointe, tror jeg, at Jesus går *gennem* døden, og ikke udenom den, og at vejen altid går gennem det, der gør ondt. Ja, igennem stanken fra liget.

Jesus græd

Det korteste vers i hele NT står her: »Jesus brast i gråd« (v. 35). Det er et nøglevers. Ikke mindst i Johannesevangeliet er forfatteren så optaget af at fremstille Jesus som så ophøjet og cool, at intet går ham på. Han ved altid alting, før det sker, også i dagens tekst, hvor det udtrykkeligt fremhæves,

at han kun siger, som han gør, af hensyn til folkemængden. Midt i det hele står der så: Jesus græd. Han græder af medfølelse, da han ser hvor kede af det, de er. Der er en radikal menneskelighed i den handling og en dyb følelse af fællesskab med den, der lider.

Jesus peger på medlidenheden som en superkraft. Den er i stand til at forbinde os på tværs af det, der ellers skiller os ad, og bryder med enhver eksistentiel ensomhed. På en gang anerkender den, at lidelsen findes, og peger ud over den. I Jesus' tilfælde med en guddommelig magt i ryggen.

Salmer

754 Se, nu stiger solen af havets skød

21 Du følger, Herre, al min færd

305 Kom, Gud Helligånd, kom brat

829 (100 Salmer) Opstandelsen er lige her

561 Jeg kender et land

233 Jesus lever, graven brast